

PHÁT BIỂU CẢM NGHĨ VỀ BÀI CA DAO

CON CÒ MÀ ĐI ĂN ĐÊM - VĂN MẪU 7

Đề bài: Phát biểu cảm nghĩ về bài ca dao:

*Con cò mà đi ăn đêm,
Đậu phải cành mềm lộn cổ xuống ao.
Ông ơi ông vớt tôi nao,
Tôi có lòng nào ông hãy xáo măng.
Có xáo thì xáo nước trong
Đừng xáo nước đục đau lòng cò con.*

Bài mẫu hay nhất

Hình ảnh con cò là một trong những hình ảnh quen thuộc của người nông dân Việt Nam ta, đặc biệt hơn là những người phụ nữ. Khi mà sống trong xã hội phong kiến như chứa đựng được sự đầy áp bức bất công, chị em phụ nữ phải đương đầu với rất nhiều khó khăn, là những trở ngại. Nhưng cho dù cuộc sống có tối tăm đến đâu, dù gặp phải hoàn cảnh ngang trái đến mức độ nào thì trong những người phụ nữ- họ vẫn giữ được tâm hồn trong sáng và nếp sống thanh khiết. Điều đó dường như cũng đã được thể hiện một cách kín đáo qua chính bài ca dao mang tính ẩn dụ sau đây:

*Con cò mà đi ăn đêm,
Đậu phải cành mềm lộn cổ xuống ao.
Ông ơi ông vớt tôi nao,
Tôi có lòng nào ông hãy xáo măng.
Có xáo thì xáo nước trong
Đừng xáo nước đục đau lòng cò con.*

Tác giả dân gian thật khéo léo và tài tình khi chỉ với việc thông qua những tâm sự của con cò gặp nạn. T cũng như đã thấy được bài ca dao khẳng định người dân lao động nghèo khổ xưa kia luôn đề cao quan niệm rằng “Thà chết trong còn hơn sống đục” vẫn được giữ cho đến nay.

Những câu từ trong bài ca dao như cũng đã đậm cảm xúc buồn thương kể về thân phận và cảnh ngộ éo le của một con cò mà khi mẹ bị lâm nạn khi đi kiếm mồi để nuôi con

nhưng nó lại có sức lay chuyển như đã gọi cho ta liên tưởng tới thân phận của người phụ nữ lao động nghèo khổ, lam lũ:

Con cò mà đi ăn đêm,

Đậu phải cành mềm lộn cổ xuống ao.

Chính với từ hình ảnh cò mẹ lặn lội tìm kiếm miếng ăn cho đàn cò con bé bỏng, nhân dân ta dường như cũng đã ngầm so sánh với sự tàn tảo, đắm đuối của người phụ nữ xưa kia. Và ta như thấy được trước mắt ta hiện lên hình ảnh những người vợ, người mẹ dường như cũng đã phải vất vả giữa dòng đời xuôi ngược để lo toan cho cuộc sống gia đình.

Cuộc sống mưu sinh thật vất vả mà kiếm ăn ban ngày không đủ, cò mẹ phải kiếm ăn cả ban đêm. (Trái với thói quen của họ nhà cò). Cũng chỉ vì trời tối mà cò phải đậu cành mềm nên lộn cổ xuống ao.

Có thể thấy được chính chi tiết này đã đẩy bi kịch thương tâm trong câu chuyện lên đến đỉnh điểm, gợi cảm xúc xót xa trong lòng người đọc. Người đọc như cũng có thể thấy được con cò mẹ không chỉ buồn vì cái chết gần kề mà còn buồn vì sự hiểu lầm tai hại tất sẽ xảy ra. Nội dung của những lời ca trong bài như cũng đã giúp chúng ta hiểu và thông cảm với tâm trạng của cò:

Ông ơi ông vớt tôi nao,

Tôi có lòng nào ông hãy xáo măng.

Có xáo thì xáo nước trong

Đừng xáo nước đục đầu lòng cò con.

“Ông” ở trong bài ca dao đây là kẻ giàu có, là người dường như có địa vị cao và được nắm quyền sinh quyền sát trong xã hội. Chính những lời khẩn cầu của cò mẹ hoàn toàn không phải là vì muốn bảo toàn tính mạng dường như là muốn giải bày, muốn bộc bạch những tấm lòng trong sạch của mình. Câu thanh minh đó ta hiểu đó chính là tôi có lòng nào thì ông hãy lấy mà xáo với măng nhưng là nhớ sao nước trong, đừng xáo nước đục. Câu thanh minh hiểu theo nghĩa bóng đó chính là tấm lòng của cò nếu có ý định xấu nào thì ông hãy xáo măng thì cò cũng cam lòng. Rõ ràng ta như thấy được con cò đã dùng chính cái chết của mình để minh chứng cho tấm lòng của mình, và nhất là khi gặp hoàn cảnh trớ trêu.

Có xáo thì xáo nước trong

Đừng xáo nước đục đầu lòng cò con.

Cò mẹ dường như cũng đã van xin đừng xáo nước đục mà thêm tủi thân, tủi phận cho cò. Có lẽ rằng chính cò mẹ dường như đã muốn được xáo nước trong như câu nói “Chết trong còn hơn sống đục”. Và bản thân con cò mẹ không muốn đàn con phải đau lòng trước cái chết đầy uẩn khúc của mẹ nó. Dường như chính những lời van xin thống thiết cho ta thấy bản chất thật thà, như cũng thật đôn hậu của cò mẹ. Khi mà đứng trước tình thế cái chết đã kề bên, chợt nghĩ đến đàn con đói khát của mình dường như cũng đang nóng ruột chờ đợi nên cò mẹ cất lời van xin nhưng không phải xin được sống mà là xin được chết trong sạch. Con cò mẹ lúc này dường như cũng đã cảm thấy mình không thể chết trong nhục nhã, không thể để đàn con phải xấu hổ vì mình. Chính bạn đọc dường như cũng có thể hiểu được tâm trạng đau đớn cùng phẩm giá đáng quý của cò mẹ. Điều ấy khiến chúng ta liên tưởng tới những đức tính tốt đẹp của chính những người phụ nữ lao động. Họ là những bà mẹ nghèo suốt đời lam lũ, bần hàn và ở họ như không có gì để lại cho con ngoài tấm lòng trong sạch, thanh cao. Và ta có thể nhận thấy rằng đó chính là gia tài đáng quý nhất để các con luôn tự hào về mẹ, noi gương mẹ mà sống tốt hơn.

Bài ca dao trên dường như đã thể hiện quan niệm sống đúng đắn của nhân dân ta thời trước. Và không phải ngẫu nhiên mà bài ca dao này lại được sử dụng trong những lời ru con của các bà mẹ xưa. Nó như một điều răn dạy con cháu sống sao cho đúng với đạo lý. Với ý nghĩa lớn đó mà bài ca dao sống đến tận hôm nay.

Bài mẫu 1

Những câu ca dao từ Nam chí Bắc như có đất, có nước, như có cát, có biển, như có mồ hôi người, chúng ta sẽ cảm nhận thấy dần dần tụ lại nơi khóe mắt một giọt ứ đọng sáng ngời. Đó là một giọt tinh túy chất ra từ ruột già của non sông, nó xoáy vào tâm hồn ta, làm động tới lòng yêu thương sâu sắc, lớn lao. Và có lẽ, những bài ca dao với hình ảnh con cò đã ngân lên trong lòng ta những nhịp hồn dân tộc như vậy:

*“Con cò mà đi ăn đêm
Đậu phải cành mềm, lộn cổ xuống ao
Ông ơi ông vớt tôi vào
Tôi có lòng nào ông hãy sáo măng
Có sáo thì sáo nước trong
Đừng sáo nước đục, đau lòng cò con.”*

Từ xưa, hình ảnh con cò rất quen thuộc gần gũi với người dân Việt nam ta. Thân hình gầy guộc, đặc biệt lại hay kiếm ăn nơi ruộng đồng, rất cần cù chịu khó rất giống với đức tính người nông dân Việt. Vì thế mà con cò đã trở thành biểu tượng của người nông dân sau lũy tre làng.

Trong bài ca dao, con cò rơi vào hoàn cảnh thật đặc biệt: con cò đi ăn đêm. Thường cò hay đi kiếm ăn vào ban ngày, sự bất thường ấy hé mở cho người đọc thấy được cuộc sống khó khăn, mệt nhọc, nguy hiểm của con cò khi phải bươn chải kiếm ăn ban ngày chưa đủ

mà còn phải kiếm ăn cả vào ban đêm: đậu phải canh mềm, lộn cổ xuống ao. Bất chắc, nguy hiểm rình rập nhưng không còn cách nào khác. Cò chỉ biết cầu mong sự giúp đỡ từ phía người ngoài.

*“Ông ơi ông vớt tôi vào
Tôi có lòng nào ông hãy sáo măng
Có sáo thì sáo nước trong
Đừng sáo nước đục, đau lòng cò con.”*

Con cò rơi vào tình thế tình ngay lí gian, không thể cời bỏ được sự hiểu lầm. Vậy nên, hi vọng rằng nếu trong lòng nó có một chút gì sự xấu xa, ích kỉ xin hãy đem sáo măng, rửa sạch sự hiểu lầm ấy để minh chứng cho tâm hồn trong sạch của mình. Như vậy, mượn hình ảnh con cò, dân gian muốn gửi gắm để mai hậu thấy được cuộc sống vất vả, cực nhọc của người nông dân. Đồng thời, thấy được những oái oăm, bất trắc trong cuộc sống mưu sinh và nhất là khẳng định tấm lòng trong sạch, thà chết vinh còn hơn sống nhục của những người nông dân chân lấm tay bùn. Đó cũng là vẻ đẹp ngàn đời của dân tộc Việt Nam.

Những câu ca dao thật thấm thía mà sâu sắc, hun đúc được hồn nòi giống của ta mà nhắn gửi đến hậu thế. Đồng thời chứng tỏ tài năng các nghệ sĩ dân gian khi sáng tạo ra những câu thơ lục bát ý nghĩa như vậy.

Bài mẫu 2

Không biết tự bao giờ con cò đã đi vào ca dao dân ca của dân tộc ta giản dị và mộc mạc đậm thắm. Con cò là con vật gắn bó thân thiết nhất với người nông dân. Nó còn là biểu tượng cho người nông dân suốt ngày lam lũ vì miếng cơm mang áo. Bài ca dao ” Con cò mà đi ăn đêm” người xưa đã mượn tiếng kêu thương của con cò khi lâm nạn để nói về người dân lao động với phẩm chất đáng quý ” Chết vinh còn hơn sống nhục”.

*Con cò mà đi ăn đêm
Đậu phải canh mềm lộn cổ xuống ao.
Ông ơi! ông vớt tôi nao,
Tôi có lòng nào ông hãy sáo măng.
Có sáo thì sáo nước trong,
Đừng sáo nước đục đau lòng cò con.*

Đọc bài ca dao ta có thể cảm nhận được đây là một bài ca dao ngụ ngôn. Lý tưởng cuộc sống được ngụ ý trong con cò đi kiếm ăn và gặp nạn.

Con cò mà đi ăn đêm

Đậu phải canh mềm lộn cổ xuống ao.

Con cò chỉ đi kiếm ăn ban ngày nhưng trong bài ca dao này lại ngược lại. Con cò phải đi kiếm ăn vào ban đêm. Chúng tỏ một điều rằng người nông dân vì nghèo khổ, vì miếng cơm manh áo mà phải đi kiếm ăn ban đêm nữa. Đọc đến đây người đọc đã thương cảm cho số phận của con cò. Chữ “mà” trong câu ca dao làm nổi bật cấu trúc tương phản, gợi nhiều xót xa cho một đời cò. Trong đêm tối phải mài mò kiếm ăn nghịch cảnh bị lộn cổ xuống ao là đúng. Vì đêm tối có ai nhìn thấy rõ đâu là chỗ đậu an toàn được.

Cò mẹ cần cù, chịu khó kiếm ăn những tưởng sẽ được ấm no, hạnh phúc. Bầy cò con sẽ hạnh phúc và vui mừng biết nhường nào khi mẹ tha về được nhiều mồi hơn. Cuộc đời cò vất vả lận đận chịu nhiều đắng cay không lời nào kể xiết được. Con cò đã lộn cổ xuống ao, cò có cánh, cò bay giỏi, có rơi xuống nước cò vẫn bay lên được. Thế nhưng cái chết đã đến kề bên, tất cả như quay lưng đi đang trách móc cò. Tiếng cò kêu thương trong đêm khuya nghe thật sâu thẳm và sầu não.

Ông ơi ! ông vớt tôi nao’

Tôi có lòng nào ông hãy xáo măng.

Có xáo thì xáo nước trong,

Đừng xáo nước đục đau lòng cò con.

Từ ông được nhắc lại đến ba lần, hai từ tôi được điệp lại như một nốt nhấn bi thảm cho bài ca dao. Cò mong được ông cứu vớt, được đoái thương. Ông mà cò gọi có thể là tác giả là người duy nhất được chứng kiến cái cảnh đáng thương ấy. Cò là tượng trưng cho người nông dân lao động nghèo khổ bị á bức bóc lột nặng nề trong xã hội phong kiến.

Ông gặp cò đi kiếm ăn ban đêm, ông đi đâu trong đêm khuya vắng vậy? Ông ở đây cũng có nghĩa là nông dân đã chứng kiến đồng loại mình bị gặp nạn.

Ông ơi! ông vớt tôi nao

Lời khẩn cầu của cò hoàn toàn không phải sự sống mà vì tấm lòng trong sạch của mình.

Tôi có lòng nào ông hãy xáo măng

Rõ ràng trong lời phân trần của mình cò không sợ chết mà cò muốn đem cái chết để chứng minh cho cho tấm lòng trong sạch khi đi vào đường cụt ngõ hẻm. Khi phải đi kiếm ăn vào ban đêm người ta sẽ nghĩ ngay đến những người có hành động bất chính vì ban ngày sợ bị phát hiện ra mới đi hành động vào ban đêm. Cò đi kiếm ăn về ban đêm không

phải vì sợ mà vì sự nghèo khổ ban ngày đã cần cù vất vả nhưng vẫn không đủ sống nên tranh thủ kiếm thêm vào ban đêm những mong cuộc sống mình được ấm no hạnh phúc hơn. Cò đi ăn đêm nhưng cò không phải là kẻ bất lương cò hiền lành lương thiện.

Con cò trong bài ca dao này là hình ảnh ẩn dụ, về biểu tượng về người nông dân một nắng hai sương. Đó là những người nông dân chịu thương chịu khó. Bất hạnh của cò lặn cổ xuống ao cũng là sự bất hạnh của nhân dân lao động trong xã hội suy tàn.

Trải qua hàng ngàn năm, người nông dân Việt Nam đã đổ mồ hôi công sức vất vả làm ăn. Làm ra hạt gạo củ khoai nuôi sống bản thân nhưng thực ra thân phận của họ chẳng khác nào thân phận con cò trong bài ca dao này. Ước muốn sau cùng của con cò là:

Có xáo thì xáo nước trong

Đừng xáo nước đục đau lòng cò con.

Cò muốn chết nơi nước trong. Nếu được lựa chọn cò xin chết ở nơi nước trong chứ không chết ở nơi nước đục. Lời van xin của cò mang nhiều trắc ẩn, người lao động Việt Nam sống trong cuộc đời lam lũ, đôi khi họ trở thành con cò mà đi ăn đêm, nhưng dẫu xa vào bùn nhơ nhuốc họ vẫn muốn vượt lên để sống một cuộc sống thanh cao.

Đã có biết bao câu tục ngữ nêu lên cách ứng xử giản dị mà thanh cao: ” Đói cho sạch, rách cho thơm”, “Gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn”.

Qua thân phận con cò tác giả đã lên lên một triết lý nhân sinh tuyệt đẹp ca ngợi tâm hồn trong sạch nhân hậu thà chết trong còn hơn sống đục.

Trải qua hàng nghìn năm đấu tranh dựng nước và giữ nước, người dân cày Việt Nam bằng lòng dũng cảm của mình đã giữ vững nền độc lập tự do và những phẩm chất đáng quý : cần cù, chịu thương chịu khó, hiền lành, chất phác... Đọc bài ca dao trên chúng ta càng cảm phục yêu mến họ.